

“ఇరవై ఆరు!” అన్నాను అతను కూర్చున్న సీటు పక్కనే వేసున్న అంకెని వేలితో చూపిస్తూ.

“అవును, ఇరవయ్యారే!” అన్నాడు తను చెక్కు చెదరకుండా.

“నాకు ఈ బెర్త్ ఎలాబ్ చేసేరు” అన్నాను జేబులోంచి టిక్కెట్ లాగడానికి ప్రయత్నంచేస్తూ.

“ఈ సీట్ నాకే ఎలాబ్ చేశారు” అని నాకన్నా ముందు తన టిక్కెట్ పైకి తీసి చూపించేడతను. దానిమీద 28 అని వుంది.

చాలు, ఇండాకటి శత్రుత్వం అంతా మరిచిపోయి (అతని సంగతి కాదు నేను చెప్పడం, నేను మర్చిపోగలను. ఎందుకంటే కిటికీ దగ్గర సీటు ఇచ్చే సుఖంలో వాటా కావాలన్న కోరిక నాదే కనక)-“కొంచెం సేపు మీరు ఇటు వేపు కూర్చుంటారూ, మేష్టారూ దయచేసి? నాకు కొంచెం దగ్గువస్తోంది ఉమ్మడం అదీ వుంటుంది. ఇక్కడైతే అందరికీ ఇబ్బంది” లాంటి డైలాగ్ ఏదో వదిలి అతను నాతో ప్రయాణం చేసే రెండు వందల ఇరవై మైళ్ళలో ఓ వందమైళ్ళయినా అతనికి ఆ సీటుకీ సంబంధం తెగ్గొట్టేయ గలిగితే అంతే చాలు నన్నది నా ధ్యేయం అయిపోయింది.

హఠాత్తుగా అతను చదుపుతున్న ఇంగ్లీషు నవల పేరు రచయిత పేరుతో సహా నా దృష్టిలో పడ్డది. దాంతో నా ఆలోచనా సరళిలోనే పెద్ద మార్పు వచ్చేసింది. నా నవలలు నా న్యూస్ పేపర్లు చూసి అతను కాళ్ళబేరానికి రావడం కాదు. నేనే అతన్ని ఆ పుస్తకం అడిగి తీసుకుని వీలుంటే అతను దిగిపోయేలోగా చదివేసెయ్యవలసిన అవసరం వుంది. ఆ పుస్తకం గురించి రెండు నెలల కిందట ఓ అమెరికన్ మేగజైన్ లో చదివాను. ఇంకా పేపర్ బాక్ రాలేదు. నవలా రచనలో నాబోటి ప్రఖ్యాతుల్ని కూడా ప్రభావితం చేసే సరికొత్త వస్తువు ధోరణి అందులో ఉన్నాయులు.

టైమ్ చూసుకొన్నాను. ఒంటిగంట దాటింది. ఈ రైలు విజయవాడ చేరేసరికి రాత్రి ఏడున్నర అవుతుంది. నాలుగు వందల పేజీలున్న ఆ పుస్తకం నాకు ఉన్నపళంగా దొరికితే అతను దిగిపోయేలోగా చదివేసి ఇచ్చెయ్యగలను. ఎంత వేగం చదివెయ్యగలిగితే అంత మంచిది నాకు. చదివేసి ఇచ్చెయ్యడం ఎందుకూ ఉంచేసుకోవచ్చు నేమో ప్రయత్నం చేసి చూడాలి.

అతని చేతి వేళ్ళ మధ్యని చదవింది, చదవ్వలసింది రెండు భాగాలుగా ఏర్పడ్డ ఆ పుస్తకం తేరిపార చూసేను. ఫర్వాలేదు-నా స్పీడ్ లో సగం స్పీడ్ చొప్పున చదివినా మూడు గంటల వేళకీ అతనాపుస్తకం పూర్తి చెయ్యడం ఖాయం.

అతని దగ్గర్నుంచి ఆ పుస్తకం మూడు గంటల వేళప్పుడు తీసుకోడమే మంచిది. రైలు విజయవాడ చేరేలోగా నే నది చదవడం పూర్తికాదు. అప్పుడు ఎక్స్ ప్రెస్ లా సారీలూ దట్టించి ఈ పుస్తకం గురించి నేను చదివి, విని ఉన్నప్పటికీ కాసీ దొరక్క రెండు నెలల్నుంచి ఎలా అల్లాడిపోతున్నానో వివరించి దాని ఇరీదు కూడా రకీమని ఆఫర్ చేసేసి (అతనంత నీచుడు కాదు. పుస్తకం ఉదారంగా నా కిచ్చేసి మరీ వెడతాడు. నాకా మాత్రం తెలీదు? కాని, కావాలంటే డబ్బు తీసుకోండి సార్ అనడం మర్యాద కదా!) మొహమాట పెట్టేసి ఆ పుస్తకం తీసేసుకోవాలి. కాదూ కూడదూ అంటే నా నవలల్లో ఇప్పుడు నా దగ్గర ఉన్న నాలుగు శాల్వీలూ ఆటో గ్రాఫ్ చేసి అభినందనలతో అని రాసి ఇచ్చేసినా నష్టంలేదు. నన్ను ప్రభావితం చేయగలిగే ఒక కొత్త పుస్తకం ముందు అవెంత?

“ఇరవైవిదు ఇక్కడేనాండి?” అంటూ వాకావిడ వచ్చింది. తనకి కండక్టర్ ఇచ్చిన సీటు ఇద్దరు మెగాళ్ళ

ఉద్యమం మొదలయింది...

భూమికి పాటి కిమ్ గోపాలం

నేనూ ఊరుకోలేదు నా టిక్కెట్ మీద బెర్త్ నెంబరు 26 అని వేసుండడం పతి రోజుల్నించి గుర్తే. తీసి జబర్ దస్తీగా చెయ్యజాపేను ‘ఇస్పడేంటంటాపు’ అన్న సవాల్ని మాపులో విసురుతూ.

కాసేపు సహా ప్రయాణికుల మన్న సంగతి మర్చి పోయి ఆగర్బ శత్రువుల్లా మాటల్తోతూట్లు పాడుచు కున్నాం. ఎదటి వరసలో కూర్చున్న ముగ్గురయితేనేం, ఆ వేపుని కిటికీల దగ్గర కూర్చున్న ఇద్దరూ అయితేనేం, మా వేపు చూస్తూ చూడనట్టు నటిస్తున్నారే తప్ప ఎవరి పక్షానా ఒక్క మాట కూడా అన్నేదు. పోనీ మా ఇద్దరికీ సుధ్య రాజీ తెచ్చేమాట కూడా అన్నేదు.

ఆఖరికి బండి కదిలే వేళకి కండక్టర్ రంగంలో ప్రవేశించేక మా ఇద్దరి వాద ప్రతివాదాలు వినిపించేం. ఒకరి మాట ఇంకోళ్ళు మింగేస్తూ గొడవ గొడవ పెట్టేస్తూ.

“మీరన్నది రైల్” అన్నాడు కండక్టర్, నాతో.

“మరి తెమ్మనండి ఆయన్ని!” అన్నాను కసిగా.

“ఆయనన్నది కూడా రైల్” అన్నాడు కండక్టర్, మా ఇద్దరి మధ్య కూర్చుంటూ “మీకిచ్చింది బర్త్ నెంబరు 26. అది రాత్రి తొమ్మిది గంటల్నుంచి అమల్లో కొస్తుంది. ఆయనకిచ్చింది సీట్ నెంబరు 28” అంటూ, బెర్త్ నెంబరు చూసి నేను సీట్ నెంబరుగ అపార్థం చేసుకోడం అదీ క్షారిపై చేసి నన్ను ఆ పాడవాటి భెంచీ మీద కిటికీ పక్కని కాక వేరే చివర్ని సెటిల్ చేసేడు కండక్టర్. అక్కడ 26 అనే అంకె చక్కని

అల్యూమినియం బిళ్ళమీద అచ్చు వేసి మేకుల్లో కొట్టి వున్నట్టు ఇంతసేపూ మేం ఇద్దరం చూశేదు. “విజయ వాడ వరకు ఆయన అక్కడ కూర్చుని ప్రయాణం చెయ్యొచ్చు, విజయవాడ నుంచి మద్రాస్ వరకు మీరు ఈ బెర్త్ మీద పడుకొని ప్రయాణం చెయ్యొచ్చు” అని కండక్టరు మా టిక్కెట్ల సంగతి తన కాగితాల మీద గుర్తులు పెట్టేసుకుని నిష్క్రమించేడు. బ్రీఫ్ కేసు లోంచి ఓ ఇంగ్లీషు నవల తీసుకుని కిటికీ మీద మోచెయ్యి అనించి చదువుకోడం మొదలెడుతూ ‘ఇరవై ఆరుగాడు’ నా వైపు క్రూరంగా చూడడం నేను చూడనట్టు నటించేను.

అదృష్టవశాత్తు ఇరవై ఏడుగారు రాలేదు. ఆ ఖాళీలో కూర్చోడానికి ఇంకెవరో వస్తారు, కండక్టర్ గారికి ఉచితరీతిని సన్మానంచేసి అంతవరకు ఊరికే కూచో కుండా నేను నా బ్రీఫ్ కేసులోంచి న్యూస్ పేపర్లు నేను రాసిన నవలల కాపీలు తీసి పరిచాను. ఆ పుస్తకాల్లో కొన్నిట్లో నా ఫోటోలున్నాయి. అవి చూసాడంటే చాలు, నేను మహారచయితననీ అత్యంత మిక్కిలి పాపులారిటీ గల నా వెలిస్టేషననీ తెలుసుకుని కాళ్ళ బేరానికి దిగుతాడు. లేకపోతే నేనే ఏదో బేరం పెట్టాను. నాకా ధీమా వుంది.

కిటికీ ప్రక్కనున్న సీటు చిన్న మెలికలో పోయింది. ఇంక ఈ నవలలు, న్యూస్ పేపర్లు ఇవే నన్ను రక్షించాలి. ఎంతైనా తెలుగువాడుకదా. పక్కవాడు కొన్న పేపర్లు పుస్తకాలు చూసి ఇస్తానని అడక్కమానడు. అడిగేడంటే

మధ్యని వుందని తెలిసి కూడా నిశ్చయంగా అక్కడ వదిలిపడి పోతోంది. "ఈ పేపర్లూ అవి యెవరివిండి, కొందెం తీస్తారా?" అంది. కిటికీ పక్కని చూస్తున్న మనిషి పుస్తకం చదువుతూ వుండడాన్ని, ఈ సరుకంతా అయినదే అయ్యుంటుందని తెలిసినట్టు వాలన్సిట్టి అయివేపు తోసేసి అక్కడ కూర్చోబోయింది. "పుస్తకాలూ పేపర్లూ నావి—ఇటు ఇచ్చేయండి" అనడానికి నాకు నోరు రాలేదు. ఎందుచేతంటే అవి ఇటు గానీ వొచ్చేవాయంటే 'ఇరవై ఎనిమిది' గారు వాట్ని చూసే అవకాశం బాగా సన్నగిల్లిపోతుంది. నేనెవరో అతనంతట అతను తెలుసుకోడం అసాధ్యం. నా పట్ల అతను ఆకర్షితుడు కాకపోతే అతని దగ్గర్నుంచి నేనా ఇంగ్లీషు పుస్తకాన్ని పొందడం మరింత కష్టం అవుతుంది. అందేత అవిడ నా న్యూస్ పేపర్లూ, పుస్తకాలూ ఇరవై ఎనిమిది గారి వేపు తోసేస్తే డిరుకున్నాను. అంతేకాదు—

"మీరు ఈ కొనకె వచ్చి కూర్చోండి మేడం. ఇక్కడైతే మీకు సదుపాయంగా ఉంటుంది" అని నేను లేచాను. అవిడ "జాంక్షండి" అంటూ సీటు మారింది. ఇప్పుడు వేమి ఇరవై ఎనిమిదిగారికి బాగా చేరువయ్యానని సంతోషించేసేను.

కాని 'ఇరవై ఎనిమిది' గారు నా వేపు మళ్ళా ప్రూరంగా చూసేడు. దాంతో నేను చేసిన ఫెయిర మహాపరాధం ఏమిటో తెలిసిపోయింది. ఏదో విధివశాత్తు అతనికి సంక్రమించిన ఒకానొక అదృష్టాన్ని అతనికి కాకుండా చేసేస్తే, పైగా ఆ అదృష్టాన్ని నేను హస్తగతం చేసేసుకుంటే ఎలా చూస్తాడో అలా చూసేడతను. కాని ఏం వెయ్యడం? పొరపాయి జరిగిపోయింది. ఇంక ఇప్పుడక్కడే దీన్ని సరిదిద్దుకోలేను. అవిడ లావెల్ టోకో (జాంషక్కు కొనడం కోసం) కిటికీ దగ్గరికో వెడితే తప్ప మళ్ళీ అవిణ్ణి ఇరవై ఏడో నెంబర్ సీట్లో కూర్చోబెట్ట లేను.

సింహాసనాన్ని హస్తగతం చేసుకుందామని రులు చేస్తూ దొరికిపోయిన మహా మంత్రిలా తలవచ్చేసు కున్నాను.

దీనికి తోడు 'ఈ ఇరవై ఏడమ్మ' మూట మీద నెయ్యిపోసింది.

"కొందెం ఆ పేపర్లూ, పుస్తకాలూ ఇచ్చిస్తారా చూసి మళ్ళా ఇచ్చేస్తానూ?" అంది.

అవి అవిడకిచ్చి నా ప్రాబల్యాన్ని పెంపొందించు కోడం సంతోషకరమైన సంగతే. కాని ఏడుకుంటూ తీసి ఇచ్చేను.

"అబ్బా, అబ్బా!" అని పొంగిపోతూ అవిడ న్యూస్ పేపర్లు వదిలేసి నవలన్నీ నవలేసే ధోరణిలో పడి పోయింది. నా నవలల మహల్తే అంత అవి వుంటే న్యూస్ పేపర్లెల్లెదు. ప్రపంచంలో ఏం జరుగుతోంది అసలే అక్కర్లేదు.

అవిడ సరదాలో ఇంకా నాపీకల మీదికి ఏం ముప్పు తెచ్చి పెడుతుందో అని నేను న్యూస్ పేపర్లో తల దాచుకున్నాను.

అప్పటికి ఏడుటి సీట్లో వాళ్ళకి ఇక్కడ న్యూస్ పేపర్లున్నాయని అర్థమైనట్టుంది.

నవలలూ, కథల పుస్తకాలూ ఆకర్షించిన దానికన్నా,

రైల్వేలో న్యూస్ పేపర్ల విక్రయ మందిరి కర్తవ్యము. పక్క సీట్లోంచి ఎదుటి సీట్లోంచి "ఓసారి ఆ పేపర్ చూడవ్వా?" అన్న అభ్యర్థన వస్తుంది. కొందరు అడగ నైనా అడక్కుండా లాగేస్తారు కూడాను. వారిలో అప్పుడు, "పేపరు నిన్నటి దుండి" అని చెప్పే నిష్కణి కను వదిలేసినట్టు వదిలేస్తారు. "నిన్నటిదా?" అని పెదవి విరుస్తారు. నిన్నటి లేదీ వేసి అచ్చుపడ్డ అన్ని పేపర్లూ తమకి కంఠస్థం వచ్చినంత ఇదిగా.

నా ఎదుటి సీట్లో బల్లమీద కూర్చున్న యుగలూ నేను తెచ్చిన రెండు ఇంగ్లీషు, తెలుగు న్యూస్ పేపర్లని వంతులు వేసుకుని షేల్లు షేల్లుగా విడదీసి చీల్చి చెండాడి అమూల్యంగా చదివేసినంత తృప్తిపెనుగా పొంది అలా గతగా అక్కడ పడేసి మళ్ళీ మరోమారు చెల్లూ, టెలిగ్రాఫ్ పోయూ చెప్పి చెప్పిపోడాన్ని గమనించడంలో పడ్డారు. ఈ కార్యక్రమం అంతా పూర్తి అయ్యేలోగా ఇరవై ఏనిమిదో నెంబరు సీట్లో రెంజరీగా కూర్చున్న మా 'ఇరవై ఏడమ్మ' గారు నా నవలలో ఓ దాంట్లో కనబడ్డ నా ఫోటోని నమ్మా మార్చి మార్చి చూసి ఆనందం వ్యక్తపరిచి నమ్మి ఇంటర్వ్యూ వెయ్యడానికి సిద్ధపడిపోయింది. "మీరేవూళ్ళో వుంటారు? అసలు మీ ఉద్యోగం యేమిటి? ఈ నవలలన్నీ ఎప్పుడు రాస్తూవుంటారు? ఆఫీసులో కూర్చున్న ఖాళింటివన్నీ రాసేస్తూ వుంటే మీ అధికారులు ఊరుకుంటారా? ఒక్కో నవల రాయడానికి ఎన్నోళ్ళు పడుతుంది? ఫలానా పత్రికాళ్ళు ఫలానా సీరియల్ రాసినందుకు ఎంత డబ్బు ఇచ్చారు? ఆ సీరియల్ మళ్ళా ఇదుగో ఇలాంటి పుస్తకంగా వచ్చింది కదా, ఇలా వేసినందుకు పబ్లిషర్ ఎంత యిచ్చారు?" ఇలా జెనరల్ కోళ్ళిట్లు వేసింది. అవన్నీ అయిపోయాక "ఇలాంటి విద్విత మైన ఇతివృత్తాలు మీకెలా తడతాయి? ఇంగ్లీషు సినిమాలు చూస్తారా? ఇంగ్లీషు నవలు చదువుతారా?" అంటూ మొదలెట్టి ఆ మధ్య తను చూసిన ఓ ఇంగ్లీషు సినిమా గురించి సోద మొదలెట్టింది.....

నాకు ఏ రెత్తుకొన్నోంది. ఈ పాఠక మహా శయలు రోజురోజుకీ పెచ్చుమీరి పోతున్నారు. వాళ్ళకి కావలసిన కాంక్షేపం ఎవోదం సమర్పించడం రచయితల మైన మా డ్యూటీ. అందాల రాకుమార్తెల కథలో అల్లుడుగు చచ్చిపోవడం కథలో మాకు శక్తున్నవి మేం రాస్తాం. చదివి ఎవోదమో ఏకాసమో పొంది పూరుకో వచ్చునా? ఊహా అన్ని ఆరాలు తీస్తారు. కల్పనా సాహిత్యపు ఇతివృత్తాలు పంచభూత పరివేష్టితమైన పుస్తకం నుంచి వస్తాయి. వార్షికాది మహాకవులనాడు లేని సదుపాయం ఇవాళ వుంది. అదే కమ్యూనికేషన్. ఈ నిమిషంలో పబ్లిషర్ల గోళంలో ఏం జరిగితే అది మరునిమిషంలో పూర్వార్థ గోళానికి తెలుస్తోంది. అంశ్యం లేకుండా కలిగే ఈ తెలివిడిని ఉపయోగించు కుని నా దేశ ప్రజలకి, నా భాష పాఠకులకి నాకు లోచన విధంగా నా శక్తి మేరకు సాహిత్యాన్ని సమర్పిస్తున్నాను. ఎవరి ఉత్సుకత ననుసరించి వారు పఠితలవుతున్నారు. ఇందులో ఆరాలు తియ్యవలసిన అవసరం ఏముంది?

గట్టిగానే చెప్పేను ఆర్థ్యమెంబు.
"అయ్యబాబోయి. మీరు రాసినప్పుడు కన్నా

మాల్లాడినప్పుడు ఇంకా కనెన్సింగ్ గా ఉండండి" అంది ఇరవై ఏడమ్మ.

ఏలా వుంది మన ప్రతాపం అన్న ధోరణి తెచ్చుకుని మట్టా చూసేను. ఇరవై ఏనిమిది గారు ఆఖరి పేజీ చదువుతున్నాడు. ఆ ఇంగ్లీషు పుస్తకం, నాకు కొత్త బలాన్నిచ్చడానికి మరో నూపర్ సర్క్యూలేషన్ పోటీ రచనకి కారణమనడానికి తగిన ఆ ఇంగ్లీషు పుస్తకం. చకచకా, నా న్యూస్ పేపర్లు నా నవలలు అన్నీ పోగు చేసేసి దొంతర పెట్టేను. గభాల్ని అతనికి అందించడానికి ఏయగా టైమ్ చూసుకున్నాను. సాయంకాలం నాలుగు కావస్తోంది.

ఫర్వాలేదు. ఇంకో రెండున్నర గంటలపాటు వెల్తురుంటుంది. ఓ గంటపాటు పై బెర్త్ ఎక్కి కూడా చదవచ్చు. ఆ పుస్తకం నాకు శర్మనెంబుగా ఇచ్చేయడానికి అతనికి ఇష్టం లేకపోయినా సరే శ్యానింగ్ చేసి

రైల్వే కిటికీ

టెలిఫోన్ తీగల మీద
పాల పిట్టల సయ్యాటలు.
బారులు తీర్చిన సైనికుల్లా
పరుగుపరుగున చేల్లు
ముందుకొచ్చి—అంతలోనే
జారుకొంటూ వెనక్కు వెనక్కు....

బొంగరంలా గిరున తిరిగే భూమి.
ఆకుపచ్చటి వెల్వెట్ తివాసీలా
నాజాగా వరి నారు.
నల్లగా నిగనిగలాడే గేదెపై స్వారీ చేస్తూ
'జెండాపై కపిరాజు' పద్యం ఎత్తుకొన్న
ఓ బుడ్డోడు.

దూరంగా డాబామీద జాలీగా
గాలిపటాలు ఎగరేస్తున్న కుర్రాళ్ళు.
పడమటి ఆకాశంలోకి
కనకాంబరపు పూలచెందులా
జారిపోతున్న సూర్యుడు
వయ్యారంగా నడిచిపోతున్న
అంబాడీ స్త్రీలు నీటి కడవల్లో.

దూరానరమణీయంగాడిజైన్లు అల్లుతూ
గుంపులు గుంపులుగా కొంగల సిల్వాట్.
ప్రకృతిలోని అందాలను ఆవిష్కరిస్తూ
రైల్వే కిటికీ.....

—కొడిమెల శ్రీరామమూర్తి

స్థాయి, రచనా విధానం, స్థాను అన్నీ ఆకలింపు చేసేను కోగంబు.

"మీరేమీ అనుకోనంటే—" అని మొదలెట్టాను.

"చెప్పండి—"

"ఆ పుస్తకం నేనొకసారి తిరగేసి ఇస్తాను".

అతను పుస్తకం అటూ ఇటూ తిప్పాడు. ముందు అట్టా వెనక అట్టా అదివరకెన్నడూ చూడని వాడిలాగ పరిశీలించి చూసేడు. తనకీ నాకూ మధ్య చిన్నశుట్టులా పోగుపడున్న నా పుస్తకాల వేపాకసారి చూసేడు. ఓ చేత్తో ఇంగ్లీషు పుస్తకం పట్టుకునే ఉన్నాడు. రెండో చేత్తో నా పుస్తకాల్లో ఒక్కొక్కటి తిరగేసి, మరగేసి చూసేస్తున్నాడు. నేను ఆశించిన ప్రశ్న వాలా త్వరగానే వచ్చింది. "మీరు, ఈ పుస్తకాల రచయితా?" అని నా పేరు ఓ పుస్తకం వెనక అల్లు మీద వున్న నాఫోటో వేలు పెట్టి చూపిస్తూ అన్నాడు.

నేను అతిమర్యాదగా నవ్వుతూ "యూ ఆర్ రైట్!" అని చెప్పేను.

అతను మళ్ళీ పుస్తకం ఆఖరి పేజీలో పడ్డాడు. ఇంకేముంది, రెండు నిమిషాల్లో అయిపోతుంది..... అని, ఆ మహత్తరమైన అనుభవానికి సిద్ధం అవుతున్నాను.

అతను పుస్తకం మూశాడు. నేను వెయ్యి జాపుదా మనుకుంటూనే, బావుండదని అలా చూస్తున్నాను.

అతను ఆ పుస్తకాన్ని కిటికీలోంచి బైటికి విసిరేశాడు. క్షణాల్లో నేనూ, అతనూ, నా అగమ్యగమనం ఆ పుస్తకానికి దూరం అయిపోయాము. క్షణ క్షణానికి దూరం పెరిగిపోతోంది....

"అయ్యో, అదేం?" అని అందరికన్నా ముందుగా ఇరవై ఏడమ్మ అడిగింది.

"మీ మేయికోరి ఆ పని చెయ్యవలసివచ్చింది" అన్నాడతను. డైరెక్ట్ గా ఆమెతో "నేను కూడా ఈయన రాసిన నవలలన్నీ చదివేను. మీరు సినిమాలే చూసేరు. ఒకటి రెండూనూ. నేను ఆ సినిమాలకి ఇలాంటి నవలలకి ఆధారాలైన ఇంగ్లీషు నవలలు అన్నీ చదివేశాను. ఇప్పుడు నేను చదివి పారేసిన నవల లేదూ, అది నేనైతే చదివి అవతల పారేసేను గాని ఈయన అలా పారెయ్యరు, ఇలాపారేస్తారు" అని నా నవలల ముఖచిత్రాలు చూపించేడు. నేనిష్కళితోయినంత మాత్రం చేత ఈయనకి ఆ పుస్తకం దొరక్కపోదు. కాని ఇంగ్లీషులో ఒక చిన్న నీతి వాక్యం లాంటిది ఉంది, "నీకు మంచి చెయ్యడానికి అవకాశం లేకపోతే 'చెడు' జరక్కుండా చూడు. చెడ్డ జరక్కుండా చూడడానికి శక్తి చాలకపోతే ఆ చెడ్డని వీలైనంత కాలం నాయిదాచెయ్యి" అని ఆ వాక్యం అర్థం. నేనిప్పుడు చేసిందే" అన్నాడు 'ఇరవై ఏనిమిది గాడు'.

రిజర్వేషన్ వార్డ్లో అతని పేరు ఉంటుంది గాని అది ఇప్పుడు నాకనవసరం.

